

ANANSIJEVI MOMCI

Nil Gejmen

Preveo
Draško Roganović

Laguna

Naslov originala

Neil Gaiman
ANANSI BOYS

Copyright © 2005 by Neil Gaiman

Translation Copyright © 2006 za srpsko izdanje, LAGUNA

ZNATE KAKO TO IDE. Uzmete knjigu u ruke, prelistate do posvete i otkrijete da je, ko zna koji put, pisac knjigu posvetio nekom drugom, a ne vama.

E pa ne i ovaj put.

Iako se još uvek nismo upoznali/ Iako se znamo tek iz viđenja/ Iako smo prosto ljudi jedno za drugim/ Iako se predugo nismo videli/ Iako smo u nekakvom srodstvu/ Iako se nikada nećemo upoznati, ali ćemo, verujem, i uprkos tome, uvek jedni drugima biti dragi...

Ova knjiga je za vas.

Uz znate već šta, a verovatno znate i zašto.

Napomena

Pisac bi želeo da iskoristi priliku da uz poštovanje skinje kapu duhovima Zore Nil Herston, Torna Smitha, P. Dž. Vodhousa i Frederika „Teksa“ Ejverija.

SADRŽAJ

PRVO POGLAVLJE koje se prevashodno bavi imenima i porodičnim odnosima	11
DRUGO POGLAVLJE koje je uglavnom o onome što se zbiva nakon sahrana	32
TREĆE POGLAVLJE u kome dolazi do porodičnog okupljanja	51
ČETVRTO POGLAVLJE koje se završava uz veče puno vina, žena i pesme	69
PETO POGLAVLJE u kome se narednog jutra suočavamo sa mnogobrojnim posledicama	85

ŠESTO POGLAVLJE

u kome Debeli Čarli ne uspeva da stigne kući,
čak ni taksijem 111

SEDMO POGLAVLJE

u kome Debeli Čarli prelazi dugačak put 144

OSMO POGLAVLJE

u kome lonče puno kafe biva
naročito korisno 172

DEVETO POGLAVLJE

u kome Debeli Čarli odgovara na zvono na vratima,
a Pauk susreće flamingose 191

DESETO POGLAVLJE

u kome Debeli Čarli obilazi svet,
a Mejv Livingston postaje nezadovoljna 210

JEDANAESTO POGLAVLJE

u kome Rozi uči kako da nepoznatima kaže ne,
a Debeli Čarli dobija limetu 242

DVANAESTO POGLAVLJE

u kome Debeli Čarli nekoliko stvari radi prvi put . . . 270

TRINAESTO POGLAVLJE

za koje se ispostavlja da je
nesrećno po neke 292

ČETRINAESTO POGLAVLJE

u kome se dolazi do nekoliko
zaključaka 324

ZAHVALNICE 347

O AUTORU 349

PRVO POGLAVLJE

KOJE SE PREVASHODNO BAVI

IMENIMA I PORODIČNIM ODNOSIMA

POČELO JE, kao što najčešće počinje, sa pesmom.

Na početku, uostalom, behu reči, a uz njih je išla i melodija. Tako je stvoren svet, tako je podeljena praznina, tako su kopno, zvezde, snovi, mali bogovi i životinje... Tako su svi oni došli na svet.

Bili su ispevani.

Velike zveri stvorene su pesmom, nakon što je Pevač završio sa planetama i brdima, drvećem i okeanima, i manjim zverima. I litice koje omeđuju postojanje ispevane su, kao i lovišta i mrak.

Pesme ostaju. One traju. Prava pesma može cara da izvrgne ruglu, da sruši čitave dinastije. Pesma može da istraje dugo nakon što su se događaji i ljudi iz nje pretvorili u prašinu i snove, nestavši. To je moć pesama.

Postoje još štošta što možete raditi sa pesmama. Nisu one samo za stvaranje svetova ili preinačavanje postojanja. Otac Debelog Čarlija Nansija je njih, na primer, koristio prosto da doživi ono za šta se nadao i očekivao da će biti divan večernji izlazak.

Pre no što je otac Debelog Čarlija kročio u bar, barmen je mislio da će celo veče karaoka biti potpun promašaj; ali onda

je maleni starkelja šepureći se ušao u prostoriju i prošao pokraj stola za kojim je bilo nekoliko plavokosih žena sa svežim opeko-tinama od sunca i sa turističkim osmesima, koje su sedele kraj malene improvizovane pozornice u uglu. One se zakikotaše.

„Je l' uživajte, moje dame?“, upita on.

One nastaviše da se kikoću i rekoše mu da se sjajno provode, hvala lepo, i da su tu na odmoru. On im reče da malo sačekaju, jer će provod upravo postati još bolji.

Bio je stariji od njih, mnogo, mnogo stariji, ali je bio krajnje šarmantan, kao ostatak minulog doba, kada su lepi maniri i dvorski gestovi nešto vredeli. Barmen se opustio. S ovakvima u baru, biće ovo dobro večer.

Bilo je karaoka. Bilo je plesa. Te večeri starac je izašao da peva na improvizovanoj pozornici, ne jednom već dvaput. Imao je lep glas i izvrstan osmeh, i cipele koje su svetlucale dok bi plesao. Prvi put kada je ustao da peva, pevao je *What's New, Pussycat?*¹ Drugi put kada je ustao da peva, upropastio je život Debelom Čarliju.

DEBELI ČARLI je bio debeo samo nekoliko godina, od nepune desete – kada je njegova majka obznanila svetu da, ako je i sa čim raskrstila (a ako dotični gospodin ima ikakvih problema sa time, može da ih sebi nabije zna se već gde), to je njen brak sa tim matorim jarcem za koga se nekim nesrećnim slučajem udala, i da će ujutru otići nekuda daleko, daleko, i da bi mu bolje bilo da ne pokušava da ih prati – pa do četrnaeste godine, kada je Debeli Čarli izrastao i počeo više da vežba. On čak nikada nije ni bio debeo. Istini za volju, nije bio čak ni bucmast, već samo blago mekanih ivica. Ali nadimak Debeli Čarli zalepio se za njega kao žvaka za đon tenisica. Predstavio bi se kao Čarls ili, u ranim dvadesetim, kao Čaz, ili napismeno, kao Č. Nansi,

¹*Šta ima novo, mačkice?* – čuvena pesma Toma Džonsa. (Prim. prev.)

ali nije bilo vajde: nadimak bi se ušunjao, uvukao u novi deo njegovog života baš kao što bubašvabe pohode pukotine sveta iza frižidera nove kuhinje, i svidelo mu se to ili ne – a nije mu se sviđalo – ponovo bi postao Debeli Čarli.

Bio je, iracionalno, svestan da je to zbog toga što mu je otac nadenuo taj nadimak, a kada njegov otac imenuje nešto, ime-na ostaju.

Jedan pas je živeo u kući preko puta njih, u Floridskoj ulici, gde je Čarli odrastao. Beše to kestenjasti bokser, dugonog, šiljatih ušiju, sa licem koje je izgledalo kao da je zver još kao štene udarila njuškom o zid. Glava mu je bila uzdignuta, a patroljak repa uspravan. Nije bilo sumnje, bio je to pravi aristokrata među psima. Išao je na izložbe pasa. Imao je medalje Prvaka rase, Prvaka klase, pa čak i jednu medalju na kojoj je pisalo *Prvak izložbe*. Ovog psa je krasilo ime Kembel Makinrori Arbatnot Sedmi, a njegovi vlasnici, kada bi bili prisni sa njim, zvali bi ga Kaj. To je trajalo sve dok jednog dana otac Debelog Čarlija, sedeći na oronuloj ljuljašci na tremu njihove kuće i pijuckajući pivo, nije spazio psa kako se gega tamo-amo po susednom dvorištu, na konopcu koji se protezao od palme do ograde.

„Vraški šašav pas“, reče otac Debelog Čarlija. „Kao onaj drugar Paje Patka. Hej, Šiljo.“

A ono što je nekada bio prvak izložbe iznenada skliznu i pro-meni se. Za Debelog Čarlija bilo je to kao da je psa video očima svoga oca, i majku mu staru, *bio je* zaista prilično šašav pas, kad se sve uzme u obzir. Gotovo kao da je od gume.

Nije trebalo dugo da se nadimak proširi ulicom. Vlasnici Kembela Makinrorija Arbatnota Sedmog opirali su se tome, ali su isto tako mogli i da se svađaju s uraganom. Čak bi i potpuni neznanci potapšali nekad ponosnu glavu boksera i rekli: „Čao, Šiljo. Kako si, momče?“ Njegovi vlasnici su nedugo potom prestali da ga vode na izložbe. Nisu imali srca. „Kakav šašav pas“, govorele bi sudije.

Nadimci koje smisli otac Debelog Čarlija ostajali su. Tako je uvek bilo.

To nipošto nije bilo najgore u vezi sa ocem Debelog Čarlija.

U godinama odrastanja Debelog Čarlija bilo je nekoliko predloga za ono najgore u vezi sa njegovim ocem: njegov lutajući pogled i podjednako smeli prsti, makar sudeći po priči devojaka iz okoline, koje bi se žalile majci Debelog Čarlija, a onda bi nastala gužva; sitni crni cigariloski koje je nazivao čerutima, koje je pušio, a čiji se miris lepio za sve što dodirne; njegova sklonost ka čudnovatom lelujavom obliku stepovanja koji je verovatno, podozrevao je Debeli Čarli, možda bio popularan samo u Harlemu dvadesetih godina prošlog veka, i to tek nekih pola sata; njegovo potpuno i nepobitno nepoznavanje trenutnih svetskih dešavanja kombinovano sa njegovim očiglednim ubeđenjem da su humorističke serije zapravo polusatni uvidi u živote i probleme pravih ljudi. Što se Debelog Čarlija tiče, ništa od ovoga, pojedinačno, nije bilo najgore u vezi sa njegovim ocem, iako je svaka od tih stvari doprinosila onoj najgoroj.

Najgore u vezi sa ocem Debelog Čarlija je, prosto, bilo sledeće: bio je živa bruka.

Doduše, svačiji roditelji su bruka. To im ide u opis radnog mesta. U prirodi je roditelja da brukaju samim svojim postojanjem, baš kao što je u prirodi dece određenog uzrasta da se štrecaju od bruke, stida i straha ukoliko im se roditelji makar i obrate na ulici.

Otac Debelog Čarlija je, naravno, ovo uzdigao na nivo umetnosti, uživajući u tome, baš kao što je uživao i u neslanim šalama, od prostih – Debeli Čarli nikada neće zaboraviti kada je prvi put legao u krevet u kome je bila sakrivena pita od jabuka – pa do nezamislivo složenih.

„Kao na primer?“; upitala je Rozi, verenica Debelog Čarlija, jedne večeri kada je Debeli Čarli, koji inače nije pričao o svom ocu, pokušao, spitičući se o reči, da objasni zašto smatra da bi čak i samo pozivanje njegovog oca na njihovo predstojeće venča-

nje bila užasno loša ideja. Tada su se nalazili u malom vinskom baru u južnom Londonu. Debeli Čarli je odavno smatrao da su četiri hiljade milja i Atlantski okean dve podjednako dobre prepreke koje stalno treba držati između njega i njegovog oca.

„Pa...“, reče Debeli Čarli, setivši se čitave povorke poniženja, od kojih bi mu se svaki put nesvesno zgrčili nožni prsti. Najzad se odlučio za jedno od njih. „Pa, kada sam promenio školu, kad sam bio mali, tata se potrudio da mi stavi do znanja koliko se on kao mali radovao Danu predsednika, jer u zakonu stoji da deca koja na Dan predsednika odu u školu obučena kao njihov omiljeni predsednik, dobijaju veliku vreću slatkiša.“

„Oh. Baš lep zakon“, reče Rozi. „Volela bih da i mi imamo tako nešto u Engleskoj.“ Rozi nikada nije napustila Veliku Britaniju, sem ako ne računate jedno grupno letovanje sa omladinskim klubom na nekom ostrvu na, bila je prilično sigurna u to, Mediteranu. Imala je tople smeđe oči i dobro srce, mada joj geografija nije bila jača strana.

„To nije lep zakon“, reče Debeli Čarli. „To uopšte i nije zakon. On ga je izmislio. U većini država se i ne ide u školu na Dan predsednika, a u onima gde se ide, ne postoji nikakva tradicija da deca idu u školu obučena kao omiljeni im predsednik. Deca obučena u predsednike ne dobijaju vreće slatkiša po naredbi Kongresa, niti tvoja popularnost narednih godina, u starijim razredima i srednjoj školi, zavisi u potpunosti od toga u kog predsednika izabereš da se obučeš – prosečna deca se oblače u očekivane predsednike, Linkolne, Vašingtona i Džefersone, ali oni koji bi da postanu popularni, oni se oblače kao Džon Kvin-si Adams ili Voren Gamalijel Harding, ili neko sličan. I baksuz je ako pričaš o tome pre tog dana. Ili, bolje rečeno, nije, ali je on rekao da jeste.“

„I dečaci i devojčice se oblače u predsednike?“

„O, da. I dečaci i devojčice. Zato sam celu nedelju uoči Dana predsednika proveo čitajući sve što se o predsednicima dalo pročitati u *Enciklopediji sveta*, pokušavajući da odaberem pravog.“

„Zar nisi ni posumnjao da te zafrkava?“

Debeli Čarli odmahnu glavom. „To ti ni na pamet ne pada kada moj tata počne da te obrađuje. On je najbolji lažov koga ćeš ikada upoznati. Ubedljiv je.“

Rozi otpi gutljaj šardonea. „I kojeg si predsednika ti izabrao?“

„Tafta. On je bio dvadeset i sedmi predsednik. Obukao sam smeđe odelo koje je moj otac negde pronašao, sa zavijenim nogavicama i jastukom nabijenim spređa. Imao sam iscrtane brkove. Tata me je toga dana lično odveo u školu. Tako sam ponosno ušetao u školu. Ostala deca su samo vrištala i upirala prstom, a u toj zbrci ja sam se zaključao u kabinu u muškom klozetu i plakao. Nisu mi dali da idem kući da se presvučem. Proveo sam tako ceo dan. Bio je to pakao.“

„Trebalo je da izmisliš nešto“, reče Rozi. „Da posle škole ideš na maskenbal, ili nešto slično. Ili da im prosto kažeš istinu.“

„Aha“, reče Debeli Čarli značajno i smrknuto, prisećajući se.

„Šta ti je tata rekao kada si se vratio kući?“

„O, urlao je od smeha. Kikotao se, cerekao, kezio i sve što ide uz to. A onda mi je kazao kako možda više i ne rade sve to za Dan predsednika. Nego, zašto ne bismo nas dvojica pošli lepo zajedno do plaže da tražimo sirene?“

„Sirene?“

„Otišli bismo i šetali plažom, a on bi me brukao kao što nijedno drugo ljudsko biće na ovoj planeti ne bi moglo – počeo bi da peva, a zatim bi izvodio neki lelujavi ples po pesku, i pri tom celim putem pričao sa ljudima – sa ljudima koje ne poznaje, koje nikada pre nije ni video, a ja sam to mrzeo, ali mi je govorio da tamo u Atlantskom okenu ima sirena, i da bih mogao i da spazim neku ako budem gledao dovoljno brzo i dovoljno oštro.“

„’Eno!, rekao bi. Jesi l’ je vidô? Beše to vel’ka riđokosa, sa zelenim repom.’ A ja sam gledao i gledao, ali ih nikada ne bih video.“

On zavrte glavom. Zatim uze punu šaku mešanih grickalica iz činije na stolu i poče da ih ubacuje u usta, žvaćući ih kao da

je svaki lešnik ili badem zapravo dvadesetogodišnje poniženje koje se nikada neće izbrisati.

„Pa“, reče Rozi veselo, „meni zvuči divno, pravi lik! Moraćemo da ga pozovemo na venčanje. Bio bi u centru pažnje na toj zabavi.“

A to je, objasni joj Debeli Čarli, nakon što se na tren zagrcnuo brazilskim oraščićem, poslednje što bi čovek pozeleo na svom venčanju, zar ne, da se pojavi tvoj otac i da bude u centru pažnje? Rekao je da je njegov otac, bez sumnje, i dalje najveća bruka na celom božjem svetu. Dodao je da je savršeno srećan što već godinama nije video matorog jarca, i da je najbolje što je njegova majka ikada učinila to što je ostavila njegovog oca i došla u Englesku da živi kod svoje tetke Alane. I to je naglasio kategoričkom izjavom da bi prokleo sebe dvaput, možda i triput, ako pozove svog oca. Zapravo, reče Debeli Čarli u završnoj reči, *najbolje* u vezi sa njegovom ženidbom jeste to što *neće* morati da pozove svog tatu na njihovo venčanje.

A zatim Debeli Čarli vide izraz na Rozinom licu i ledeni sjaj u njenim inače prijateljskim očima, te se brže-bolje ispravi, objasnivši da je hteo da kaže skoro najbolje, ali je već bilo prekasno.

„E pa jednostavno ćeš morati da se privikneš na tu zamisao“, reče Rozi. „Uostalom, venčanje je sjajna prilika da se izglađe odnosi i izgrade srušeni mostovi. Ovo je prilika da mu pokažeš kako ne misliš ništa loše.“

„Ali *mislim* loše“, reče Debeli Čarli. „I te kako.“

„Imaš li neku njegovu adresu?“ upita Rozi. „Ili možda telefonski broj? Verovatno bi trebalo da ga pozoveš. Kad ti se ženi sin jedinac, pismo deluje pomalo bezlično... Ti si mu jedini sin, zar ne? Da li ima imejl?“

„Da. Ja sam mu sin jedinac. Pojma nemam ima li imejl ili ne. Verovatno ne“, reče Debeli Čarli. *Za početak su dobra pisma*, pomisli on. *Mogu se izgubiti u pošti*.

„Pa sigurno imaš adresu ili telefonski broj.“

„Nemam“, iskreno će Debeli Čarli. Možda se njegov otac odselio. Možda je napustio Floridu i odselio se negde gde nemaju telefone. Ni adrese.

„Pa“, oštro će Rozi, „ko ima?“

„Gospođa Higler“, reče Debeli Čarli, u potpunosti se predavši.

Rozi se slatko osmehnu. „A ko je gospođa Higler?“, upita.

„Porodična prijateljica“, reče Debeli Čarli. „Živela je odmah do nas, dok sam odrastao.“

Poslednji put je razgovarao sa gospođom Higler pre nekoliko godina, kada mu je majka umirala. Telefonirao je gospođi Higler na zahtev svoje majke, da je zamoli da prenese poruku ocu Debelog Čarlija, i da mu kaže da im se javi. A nekoliko dana kasnije, Debelog Čarlija je, kada se vratio sa posla, dočekala poruka na telefonskoj sekretarici, glasom koji je nepogrešivo pripadao njegovom ocu, iako je zvučao znatno starije i pripito.

Otac mu je rekao da ovo nije dobar trenutak, i da će ga poslovne obaveze zadržati u Americi. A zatim je dodao da je, kad se sve sabere, majka Debelog Čarlija vraški dobra žena. Nekoliko dana kasnije, u bolničko odeljenje je dostavljena vaza sa raznovrsnim cvećem. Majka Debelog Čarlija je frknula kada je pročitala karticu koja je stigla sa cvećem.

„Misli da može tako lako da me zaobiđe?“, reče ona. „E pa moraće ponovo da promisli, kad ti ja kažem.“ Ali je rekla bolničarki da stavi cveće na počasno mesto kraj njenog kreveta i u više navrata zapitkivala Debelog Čarlija da nije čuo nešto o tome hoće li je njegov otac obići pre no što sve bude gotovo.

Debeli Čarli bi uvek odgovorio da nije. Na kraju je zamrzeo i samo pitanje, i svoj odgovor, kao i izraz njenog lica kad god bi joj odgovorio da ne, njegov otac neće doći.

Najgori dan, po mišljenju Debelog Čarlija, bio je dan kada ga je doktor, nabusit i sitan čovek, odveo u stranu i rekao mu da ona neće još dugo, da njegova majka sve brže kopni, i da je sada sve već samo pitanje toga da joj olakšaju poslednje dane.

Debeli Čarli je klimnuo glavom i otišao svojoj majci. Držala ga je za ruku i upravo upitala da li se setio da plati njen račun za plin, kada se u hodniku oglašila buka – neskladna, piskava, marševska, zveketava, trube-kontrabas-i-bubanj buka, onakva kakva se uglavnom ne čuje u bolnici, gde znaci po hodnicima pokraj stepeništa zahtevaju tišinu, a ledeni pogledi bolničkog osoblja je sprovode.

Buka je postajala sve glasnija.

Na trenutak Čarli pomisli da su u pitanju teroristi. Njegova majka se, međutim, slabašno osmehnu kada ču ovu kakofoniju. „Žuta ptica“, prošaputa ona.

„Šta?“, reče Debeli Čarli, uplašivši se da je počela da bulazni.

„Žuta ptica“ reče ona, glasnije i odlučnije. „Tu pesmu sviraju.“

Debeli Čarli ode do vrata i pogleda napolje.

Niz bolnički hodnik, ne obraćajući pažnju na proteste bolničarki i piljenje pacijenata u pidžamama i njihovih porodica, nailazio je, kako se činilo, veoma mali njuorleanški džez orkestar. Saksofon, truba i tuba. I ogroman čovek kome je oko vrata bilo okačeno nešto nalik na dvostruki kontrabas. Bio je tu čovek koji je udarao u bas-bubanj. A na samom čelu povorke, u elegantnom odelu na kvadratiće, sa starinskim šešikom i limun-žutim rukavicama, išao je otac Debelog Čarlija. Nije svirao nikakav instrument, ali je izvodio blagi klizeći ples po uglačanom linoleumu bolničkog poda, skidajući šešir svakom pripadniku medicinskog osolja ponaosob, rukujući se sa svakim ko bi mu prišao dovoljno blizu da popriča ili pokuša da se žali.

Debeli Čarli se ugrize za usnu i pomoli, bilo kome ko ga možda sluša, da se zemlja otvori i proguta ga ili, ukoliko nije moguće, da pretrpi kratak, milostiv i u potpunosti smrtonosan srčani udar. Ali nije bio te sreće. Ostao je među živima, trubački orkestar se primicao sve bliže, a njegov otac je i dalje plesao, rukovao se i osmehivao.

Ako ima imalo pravde na ovome svetu, pomisli Debeli Čarli, moj otac će produžiti niz hodnik, proći će pravo pored nas i

završiti na urološkom odeljenju; međutim, pravde nije bilo, te je njegov otac došao do vrata onkološkog odeljenja i zastao.

„Debeli Čarli“, reče on, dovoljno glasno da su svi na tom odeljenju – na tom spratu – u celoj bolnici – mogli da shvate da je ovo neko ko poznaje Debelog Čarlija. „Debeli Čarli, sklanjaj se s puta. Tvoj otac je stigao.“

Debeli Čarli se sklonio sa puta.

Orkestar, predvođen ocem Debelog Čarlija, migoljio se poput zmije duž odeljenja, sve do kreveta majke Debelog Čarlija. Gledala ih je dok su joj se približavali i osmehivala se.

„Žuta ptica“, rekla je slabašno. „To mi je omiljena pesma.“

„A kakav bih ja bio čovek da sam to zaboravio?“, upitao je otac Debelog Čarlija.

Ona je polako zavrtila glavom, ispružila ruku i stegnula njegovu šaku u limunžutoj rukavici.

„Izvinite“, upitala je sitna bela žena sa medicinskim blokčedom, „da li su ovi ljudi s vama?“

„Ne“, odgovorio je Debeli Čarli, usplamtelih obraza. „Nisu. Ne baš.“

„Ali ono *jeste* vaša majka, zar ne?“, reče žena, s pogledom baziliska.² „Moram da vas zamolim da naterate ove ljude da smesta napuste odeljenje, i to bez izazivanja ikakve dalje pometnje.“

Debeli Čarli promrmlja.

„Šta ste rekli?“

„Rekoh, prilično sam siguran kako ih ni na šta ne mogu naterati“, reče Debeli Čarli. Upravo se tešio da stvari nikako ne mogu biti gore kad je otac uzeo plastičnu kesu od bubnjara, i krenuo iz nje da vadi limenke tamnog piva, koje je zatim počeo da deli svom orkestru, bolničkom osoblju i pacijentima. A zatim je pripalio čerut.

² Bazilisk – legendarni kralj zmija, mitsko stvorenje čiji je pogled mogao da ubije ili okameni, nastalo iz zmijskog jajeta koje bi izlegao petao. (Prim. prev.)

„Izvinjavam se“, rekla je žena sa medicinskim blokčedom kada je spazila dim, i pohitala je preko sobe ka ocu Debelog Čarlija, poput nuklearnog projektila sa stetoskopom.

Debeli Čarli je iskoristio taj trenutak da se iskrade. To mu se učinilo najmudrijim.

To veče je presedeo kod kuće, čekajući da telefon zazvoni ili da neko pokuca na vrata, u istom raspoloženju kao čovek koji kleči pred giljotinom i čeka da mu oštrica poljubi vrat; ipak, zvonilo se nije oglasilo.

Jedva da je spavao, i narednog popodneva se ušunjao u bolnicu spreman na najgore.

U svom krevetu, majka je izgledala srećnije i opuštenije nego poslednjih nekoliko meseci. „Otišao je nazad“, rekla je Debelom Čarliju kada je ušao. „Nije mogao da ostane. Moram da ti kažem, Čarli, volela bih da nisi tek tako otišao. Na kraju smo ovde napravili žurku. Baš smo se lepo proveli.“

Debeli Čarli nije mogao da zamisli ništa gore od prisustvovanja žurci na odeljenju za osobe obbolele od raka, koju je priredio njegov otac uz pomoć džez orkestra. On ništa ne uzvрати.

„On nije loš čovek“, reče majka Debelog Čarlija, sa iskrom u oku. A zatim se namršti. „Ne, to baš i nije istina. Svakako nije ni dobar čovek. Ali mi je sinoć učinio veliko dobro“, i ona se osmehnu pravim osmehom i, bar na tren, učini mu se opet mladom.

Žena sa lekarskim blokčedom stajala je na vratima i prstom ga dozivala. Debeli Čarli se sjurio niz hodnik ka njoj, izvinjavajući se i pre nego što je mogla da ga čuje. Njen pogled, shvatio je kad joj se približio, više nije ličio na pogled baziliska sa grčevima u stomaku. Sada je delovala umiljato kao mače. „Vaš otac“, reče ona.

„Izvinite“, reče Debeli Čarli. Dok je odrastao, uvek je to govorio kad mu neko pomene oca.

„Ne, ne, ne“, reče bivši bazilisk. „Nema razloga da se izvinjavate. Samo sam se pitala. Vaš otac. Za slučaj da moramo da stupimo u vezu s njim – nemamo nikakav broj telefona niti adresu

u dosijeju. Trebalo je da ga pitam sinoć, ali sam potpuno smetnula sa uma.“

„Mislim da i nema broj telefona“, reče Debeli Čarli. „A najbolji način da ga pronađete jeste da odete do Floride i da se odvezete autoputem A1A – to je obalski drum koji se većim delom proteže istočnom stranom države. Po podne možete da ga nađete kako peca s nekom mosta. Uveče će biti u nekom baru.“

„Tako šarmantan čovek“, reče ona čežnjivo. „Čime se bavi?“

„Upravo sam vam rekao. On kaže da je to čudo sa ’lebom i ribama.“

Ona se tupo zagleda u njega, i on se oseti glupo. Kada bi njegov otac to rekao, ljudi bi se smejali. „Ovaj. Kao u Bibliji. Čudo sa veknama hleba i ribama. Tata stalno govori kako on džabalebari i lovi ribe, a da je pravo čudo što uopšte nešto zarađuje. To je neka vrsta šale.“

Zamagljen pogled. „Da. Pričao je najsmešnije šale.“ Ona coku jezikom, i ponovo postade potpuno poslovna. „No moraćete da se vratite ovamo tačno u pola šest.“

„Zašto?“

„Da pokupite svoju majku. I njene stvari. Zar vam doktor Džonson nije rekao da je otpuštamo?“

„Šaljete je kući?“

„Da, gospodine Nansi.“

„A šta je sa... Ovaj, šta je sa rakom?“

„Izgleda da je bila lažna uzbuna.“

Debeli Čarli nije mogao da razume kako je moguće da je to bila lažna uzbuna. Prethodne nedelje su predlagali da njegovu majku pošalju u odmaralište za umiruće. Doktori su koristili fraze kao što su nedelje, a ne meseci, i „da joj olakšamo što je više moguće dok čekamo neizbežno“.

Ipak, Debeli Čarli se vratio u 5.30 i pokupio majku, koja nije delovala ni najmanje iznenađeno kad je čula da više ne umire. Na putu kući rekla je Debelom Čarliju kako će potrošiti svoju životnu ušteđevinu da obiđe svet.

„Doktori su govorili da mi je preostalo samo tri meseca“, reče ona. „I sećam se da sam pomislila kako ću, ako uspem da izađem iz tog bolničkog kreveta, otići da vidim Pariz i Rim i slična mesta. U povratku ću svratiti na Barbados, i na Sent Endruz. Možda odem i do Afrike. I u Kinu. Obožavam kinesku hranu.“

Debeli Čarli nije bio siguran šta se zbiva, ali šta god da je, za to je krivio svog oca. Otpratio je majku i njen pogolemi prtljag do aerodroma *Hitrou*, i mahao joj sa kapije za međunarodne polaske. Prošla je kroz nju sa širokim osmehom na licu, stežući svoj pasoš i karte, i izgledala je mladoliko, kakvu je godina ma nije video.

Poslala mu je razglednice iz Pariza, Rima, Atine, kao i Lago sa i Kejptauna. U razglednici iz Nankinga poručila mu je kako joj se nimalo ne sviđa ono što u Kini poturaju kao kinesku hranu i da jedva čeka da se vrati u London, kako bi mogla da jede *pravu* kinesku hranu.

Umrla je u snu, u hotelu u Vilijamstaunu, na karipskom ostrvu Sent Endruz.

Na sahrani, u krematorijumu na jugu Londona, Debeli Čarli je očekivao da sretne svoga oca: možda će se starac pojaviti na čelu džez orkestra, ili će ga duž prolaza između sedišta pratiti klovnovska trupa, ili pak šest šimpanzi sa tompusima, na trotinetima; Debeli Čarli se osvrtao čak i za vreme službe, gledajući preko ramena ka vratima kapele. Ali otac Debelog Čarlija nije bio tu, samo prijatelji njegove majke i daleki rođaci, uglavnom krupne žene sa crnim šeširima, koje su šmrcale, brisale oči i odmahivale glavama.

Dok je trajala poslednja himna bogu, nakon što je dugme pritisnuto, a majka Debelog Čarlija se otkotrljala niz pokretnu traku ka svom poslednjem konačištu, Debeli Čarli primeti čoveka otprilike svojih godina koji je stajao sasvim na kraju, u zadnjem delu kapele. To, očigledno, nije bio njegov otac. Bio je to neko koga nije poznao, neko koga možda ne bi ni primetio sasvim pozadi u senci, da nije tražio svog oca... A tu beše taj

stranac, u elegantnom crnom odelu, spuštenog pogleda, prekrštenih ruku.

Debeli Čarli je trenutak predugo zadržao pogled na njemu, a stranac pogleda u Debelog Čarlija i uputi mu osmeh bez radosti koji je sugerisao da je ovo nešto kroz šta obojica zajedno prolaze. To nije bio izraz lica kakav vidate kod neznanaca, pa ipak Debeli Čarli nije mogao da prepozna čoveka. Ponovo okrenu glavu ka prednjem delu kapele. Hor je pevao *Swing Low, Sweet Chariot*,³ pesmu koju je – Debeli Čarli je bio prilično siguran – njegova majka oduvek mrzela, a velečasni Rajt ih je sve pozivao da prođu do Alane, baba-tetke Debelog Čarlija, da nešto pojedju.

Kod baba-tetke Alane nije bilo nikoga koga Debeli Čarli nije poznavao. U godinama posle majčine smrti, ponekad bi se zapitao o tom strancu: ko je on, zašto je bio tamo. Ponekad bi se Debelom Čarliju činilo da ga je prosto umislio...

„Dakle“, reče Rozi, iskapivši šardone, „pozvaćeš tu tvoju gospođu Higler i daćeš joj moj broj mobilnog telefona. Reci joj za venčanje i za datum... Nego, pade mi na pamet: misliš li da bi trebalo i nju da pozovemo?“

„Možemo, ako hoćemo“, reče Debeli Čarli. „Ne verujem da će doći. Ona je stara porodična prijateljica. Ona i moj tata se znaju još iz praistorije.“

„Pa, ispitaj teren. Vidi da li da joj šaljemo pozivnicu.“

Rozi je bila dobra. Imala je u sebi ponešto od Franje Asiškog, Robina Huda, Bude i dobre veštice Glinde⁴: saznanje da će ljubav svog života zblížiti s njegovim otuđenim ocem dalo je njenom predstojećem venčanju dodatnu dimenziju, shvatila je. To više nije bilo samo venčanje: sada je to bila maltene humanitarna misija, a Debeli Čarli je dovoljno dugo poznavao Rozi i znao je da nikada ne staje između svoje verenice i njene potrebe da čini Dobro.

³ *Niže siđi, blažena kočijo* – stara crnačka pogrebna pesma. (Prim. prev.)

⁴ Glinda, dobra veštica sa severa – lik iz knjige *Čarobnjak iz Oza*. (Prim. prev.)

„Sutra ću pozvati gopođu Higler“, reče on.

„Hajde ovako“, reče Rozi, dražesno nabraivši nos, „pozovi je večeras. U Americi još nije tako kasno.“

Debeli Čarli klimnu glavom. Izašli su iz vinskog bara zajedno i dok je Rozi poskakivala pri hodu, Debeli Čarli je koraćao kao čovek koji ide na vešala. Govorio je sebi da se brine bez potrebe: uostalom, možda se gospođa Higler odselila, ili isključila telefon. Sve je moguće.

Otišli su u stan Debelog Čarlija, na spratu omanje kuće u Maksvel Gardensu, odmah pored Ulice Brikston.

„Koliko je sada sati na Floridi?“, upita Rozi.

„Kasno posle podne“, reče Debeli Čarli.

„Pa dobro. Hajde onda.“

„Možda da sačekamo malo. Za slučaj da je negde izašla.“

„A možda da je zovemo odmah, pre nego što večera.“

Debeli Čarli je pronašao svoj stari adresar u kome se pod slovom H nalazilo parče koverta, na kome je rukopisom njegove majke bio ispisan telefonski broj, a ispod toga *Kalijen Higler*.

Telefon je zvonio i zvonio.

„Nije tu“, reče on Rozi, ali istog trena neko podiže slušalicu na drugom kraju, i ženski glas reče: „Da? Ko je to?“

„Ovaj, da li je to gospođa Higler?“

„Ko je to?“, reče gospođa Higler. „Ako je neko od telefonskih oglašivača, smesta me skinite sa vaše liste il' ću vas tužiti. Znam svoja prava.“

„Ne. To sam ja. Čarls Nansi. Nekad sam živeo do vas.“

„Debeli Čarli? Da čovek ne poveruje. Celog jutra tražim tvoj broj. Prevrnula sam sve naglavačke tražeći ga, i misliš da sam ga našla? Mislim da sam ga verovatno zapisala u moju staru beležnicu za račune. Sve sam preturila naglavce. I reko sam sebi: Kalijen, ovo je dobar trenutak da se prosto pomoliš i nadaš se da će te Gospod čuti i sve srediti, te sam pala na kolena, pa dobro, kolena mi više nisu najbolje, pa sam samo sklopila ruke, al' svejedno, opet nisam pronašla tvoj broj, no vidi kako si ti mene

odjednom pozvao, što je sa određenog stanovišta čak i bolje, pogotovo što baš ne ležim na novcu i ne mogu sebi da priuštim da zivkam tamo neke strane zemlje ni zbog nečeg ovakvog, iako sam nameravala da te pozovem, s obzirom na okolnosti...“

I ona stade, naglo, ili da dođe do daha ili da otpije gutljaj iz ogromne šolje prevruće kafe koju je stalno nosila u levoj ruci, i tokom tog kratkotrajnog muka Debeli Čarli reče: „Hoću da pozovem tatu na moje venčanje. Ženim se“. Na drugoj strani linije vladala je tišina. „Mada, biće tek krajem godine“, reče. I dalje tišina. „Ime joj je Rozi“, dodao je predusretljivo. Počeo je da se pita da se nije prekinula vezu; razgovori sa gospođom Higler su obično bili jednostrani, ona bi čak često odgovala i u vaše ime, a evo je sad, dopušta mu da kaže čitave tri rečenice a da ga ne prekine. Odlučio je da proba i sa četvrtom. „Možete i vi da dođete, ako želite“, reče.

„Bože, bože, bože“, reče gospođa Higler. „Niko ti nije rekô?“
„Šta da mi kaže?“

Te mu ona ispriča, nadugačko i detaljno, dok je on samo stajao ništa ne govoreći, a kada je završila, kazao je samo: „Hvala vam, gospođa Higler.“ Zatim je nešto zapisao na parče papira, a onda nastavio: „Hvala. Ne, zaista vam hvala“, još jedanput, a onda je spustio slušalicu.

„Pa?“, upita Rozi. „Jesi li dobio njegov broj?“

Debeli Čarli reče: „Tata neće doći na venčanje“. Zatim dodade: „Moram na Floridu“. Glas mu je bio bezbojan i bez osećanja. Kao da je rekao: „Moram da naručim novu čekovnu knjižicu.“

„Kada?“

„Sutra.“

„Zašto?“

„Sahrana. Tatina. Umro je.“

„Oh. Žao mi je. Baš mi je žao.“ Ona ga obgrli i privi u zagrljaj. Stajao u njenom naručju poput lutke iz izloga. „Kako je... Je li... Da li je bio bolestan?“

Debeli Čarli odmahnu glavom. „Ne želim da pričam o tome“, reče.

A Rozi ga jako stisnu, a zatim saosećajno klimnu glavom i pusti ga. Mislila je da je previše skrhan bolom da bi pričao o tome.

Ali nije bio. Uopšte nije to bilo u pitanju. Bilo ga je isuviše sramota.

MORA DA POSTOJI barem stotinu hiljada dostojanstvenih načina da se umre. Skočiti sa mosta u reku ne biste li spasli davljenja malo dete, na primer, ili da vas pokosi kiša metaka dok sami samcijati pokušavate da razbucate gnezdo kriminala. Savršeno dostojanstveni načini da se umre.

Istini za volju, ima i nekih ne baš dostojanstvenih načina umiranja koji ne bi bili toliko loši. Spontano ljudsko sagorevanje, na primer: medicinski je nedokazano, a naučno gledano malo verovatno, ali uprkos tome, ljudi i dalje nestaju u dimu, ne ostavljajući za sobom ništa izuzev ugljenisane šake koja još uvek steže nedovršenu cigaretu. Debeli Čarli je čitao o tome u nekom časopisu: ne bi mu smetalo da je njegov otac tako skončao. Ili čak i da ga je ubio srčani udar dok je trčao ulicom za ljudima koji su mu ukrali novac za pivo.

Evo kako je umro otac Debelog Čarlija.

Stigao je u bar rano i započeo večer karaoke otpevavši *Šta ima novo, mačkice?*, pesmu koju je izveo, po priči gospođe Higler koja nije tome prisustvovala, na način na koji bi Tom Džons bio ovenčan gomilom odbačenog ženskog rublja, a što je ocu Debelog Čarlija doneo besplatno pivo, kojim ga je čistila gomi-la plavokosih turistkinja iz Mičigena koje su smatrale da je on najcakaniji stvor kog su ikada videle.

„One su krive“, ogorčeno je rekla gospođa Higler preko telefona. „Su ga ohrabriivale!“ To su bile žene koje su se jedva ugurale

u majice bez bretela, i imale su prerano presunčan crvenkasti ten, sve dovoljno mlade da mu budu kćerke.

I tako se on ubrzo obreo za njihovim stolom, pušeci čerute, usput nagoveštavajući da je tokom rata bio u Vojnoj obaveštajnoj, iako je pomno pazio da ne kaže tokom kog rata, te da je u stanju da na desetak različitih načina golim rukama ubije čoveka a da se i ne oznoji.

A onda je najsisatiju i najplavušastiju turistkinju među njima poveo na kratak obilazak plesnog podijuma, dok je jedna od njenih prijateljica sa pozornice grgutala *Strangers In the Night*⁵. Činilo se da se lepo zabavlja, iako je turistkinja bila nešto viša od njega, a njegov kez bio u visini njenih grudi.

A onda, kada su završili s plesom, objavio je da je ponovo red na njega, a za oca Debelog Čarlija se, ako ništa drugo, moglo reći da je bio siguran u svoju heteroseksualnost, te je svima prisutnima otpevao: *I Am What I Am*,⁶ a najviše najplavušastijoj turistkinji za stolom tik ispod njega. Ceo se uneo u pesmu. Upravo je došao do dela gde je objašnjavao svima koji su ga slušali da, što se njega tiče, njegov život ne bi vredeo ni pišljiva boba ukoliko ne bi mogao da svima kaže da je on to što jeste, kad je iznenada napravio čudnu grimasu, pritisnuo jednu ruku na grudi, a drugu ispružio i strmeknuo se sa improvizovane pozornice, lagano i graciozno koliko se čovek uopšte može strmeknuti, pravo na najplavušastiju turistkinju, a sa nje na pod.

„Tako je oduvek želeo da umre“, uzdahnula je gospođa Higler.

A zatim je ispričala Debelom Čarliju kako je njegov otac u samrtnom grču, dok je padao, posegnuo i zgrabio nešto za šta se ispostavilo da je majica bez bretela plavokose turistkinje, te su isprva neki ljudi pomislili da je on, zapravo, izveo strastan

⁵*Stranci u noći* – poznata pesma Frenka Sinatre. (Prim. prev.)

⁶*Ja sam ono što sam* – pesma Glorije Gejnor koja je tokom sedamdesetih godina prošlog veka postala svojevrsna himna homoseksualaca u Americi. (Prim. prev.)

skok sa pozornice u cilju razotkrivanja dotičnih grudi, jer je ona stajala i vrištala, grudima zverajući po prostoriji, dok se muzika za pesmu *Ja sam ono što sam* i dalje vrtela, samo što više niko nije pevao.

Kada su posmatrači shvatili šta se zapravo dogodilo, odali su ocu Debelog Čarlija počast s dva minuta ćutanja dok su ga iznosili i smeštali u ambulanta kola, a plavokosa turistkinja histerisala u ženskom toaletu.

Ono što Debeli Čarli nije mogao da izbije iz glave bile su te grudi. U njegovoj svesti, optužujuće su ga pratile po sobi, poput očiju na slikama. Sve vreme je imao želju da se izvini sobi punoj ljudi koje nikada nije upoznao. A sama svest o tome da bi njegovom ocu to bilo vrlo zabavno samo je doprinosila stidu Debelog Čarlija. Još je gore kada vas je sramota zbog nečega što čak niste ni videli: vaš um neprekidno preuveličava i doteruje događaje, stalno se vraća na isto, prebira to u glavi iznova i iznova, ispitujući ga sa svih strana. Pa dobro, možda vaš ne, ali um Debelog Čarlija je to svakako činio.

Po pravilu bi Debeli Čarli osetio da mu zubi trnu od sramote, kao i gornji deo stomaka. Ako bi mu se učinilo da na televizijskom ekranu nešto može da bude neprijatno i stidno, Debeli Čarli bi skočio i ugasio ga. A ako to ne bi bilo moguće, recimo ako su tu prisutni i drugi ljudi, napustio bi sobu pod nekim izgovorom, čekajući dok ne bude siguran da je taj sramni trenutak prošao.

Debeli Čarli je živeo u južnom Londonu. Došao je tu kada je imao deset godina, sa američkim naglaskom zbog kog su ga neumorno začikavali i naporno se trudio da ga se otarasi, istrebivši najzad meke samoglasnike i razvučena R, a za to vreme učio pravilnu upotrebu britanske kovanice *zarne* i njeno mesto u rečenici. Uspeo je da se konačno i zauvek otarasi svog američkog akcenta kada je napunio šesnaest, baš kada su njegovi školski drugovi otkrili da im je vrlo važno da zvuče kao da su došli iz „geta“. Uskoro su svi izuzev Debelog Čarlija zvučali kao ljudi

koji žele da zvuče onako kako je Debeli Čarli zvučao kada je došao u Englesku, sem što on nikad ne bi smeo da koristi takav rečnik na javnom mestu a da mu njegova mama ne prilepi šljagu iza uвета.

Sušтина je bila u glasu.

Kada je stid zbog načina na koji je njegov otac skončao počeo da bleđi, Debeli Čarli je osećao samo prazninu.

„Više nemam nikoga od porodice“, reče on Rozi, gotovo čangrizavo.

„Imaš mene“, reče ona. To Debelom Čarliju izmami osmeh na lice. „I imaš moju mamu“, dodade ona, što osmeh saseče u korenu. Ona ga poljubi u obraz.

„Mogla bi da prenočiš ovde“, predloži joj on. „Da me utešiš, i tako to.“

„Mogla bih“, složi se ona, „ali neću.“

Rozi nije nameravala da spava sa Debelim Čarlijem sve dok se ne venčaju. Rekla je da je to njena odluka, koju je donela kada je imala petnaest godina; što ne znači da je tada poznavala Debelog Čarlija, već da je tada odlučila. Stoga mu pruži još jedan zagrljaj, i to poduži. I reče: „Moraš da se pomiriš sa svojim ocem, znaš“. A onda je otišla kući.

Proveo je besanu noć, tu i tamo bi malo odspavao, budio se i razmišljao, a onda bi opet pao u san.

Ustao je u samo svitanje. Kada ljudi počnu da pristižu na posao, pozvaće turističku agenciju da se raspita za cene puta do Floride, za ožalošćene, a zatim će pozvati agenciju Grejema Koutsa i reći će im kako zbog smrtnog slučaja u porodici mora da uzme nekoliko dana odsustva i da zna, naravno, kako će mu se to odbiti od bolovanja ili godišnjeg odmora. Ali zasad mu je bilo drago što je ceo svet miran i tih.

Otišao je niz hodnik do sićušne gostinske sobe na začelju kuće i pogledao dole u bašte. Hor svitanja se već oglasio, te je mogao da vidi kosove, sitne vrapce koji su cupkali po živici i jednog drozda sa tufnastim grudima u krošnji obližnjeg drve-

ta. Debeli Čarli je smatrao da je svet u kome ptice izjutra pevaju normalan, razuman svet, svet kome mu ne bi smetalo da pripada.

Kasnije, kada su ptice postale pretnja, Debeli Čarli se i dalje prisećao tog jutra kao nečeg dobrog i lepog, ali i kao mesta gde je sve to počelo. Pre ludila; pre straha.